

Sygn. akt III AUa 706/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Sędziowie:	sędzia Elżbieta Gawda sędzia (del.) Iwona Jawor-Piszc (spr.)
Protokolant: sekretarz sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2019 r. w Lublinie

sprawy Z. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 29 sierpnia 2019 r. sygn. akt IV U 829/18

oddala apelację.

Iwona Jawor-Piszc Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska Elżbieta Gawda

Sygn. akt III AUa 706/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 października 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. ustalił Z. G. wysokość kapitału początkowego, z zaś decyzją z dnia 17 października 2018 roku prawo do emerytury powszechnej, na mocy art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. 2018 poz. 1270 tekst jednolity ze zm., dalej zwaną ustawą emerytalną). Ustalając wysokość świadczenia przyjął wyliczoną wysokość kapitału bez uwzględnienia okresu opieki nad dziećmi.

Wnioskodawczyni odwołała się od powyższych decyzji, domagając się ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego z uwzględnieniem okresu sprawowania opieki nad dziećmi w wymiarze 6 lat.

W odpowiedzi na odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o ich oddalenie.

Wyrokiem z dnia 29 sierpnia 2019 roku Sąd Okręgowy w Siedlcach w pkt I zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 15 października 2018 roku i ustalił Z. G. wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku w kwocie 56766,49 zł; w pkt II zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 17 października 2018 roku i ustalił Z. G. wysokość emerytury na dzień (...) w kwocie 860,56 zł i na dzień 1 marca 2019 roku w kwocie 885,17 zł.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia i ocena prawna.

Z. G. uprawniona jest do emerytury rolniczej od dnia 16 grudnia 2014 roku na podstawie decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 7 stycznia 2015 roku. W dniu 18 września 2018 roku ubezpieczona wystąpiła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z wnioskiem o emeryturę powszechną. Decyzją z dnia 15 października 2018 roku ZUS ustalił kapitał początkowy Z. G. na kwotę 32 514,13 złotych. Do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z faktycznego okresu ubezpieczenia od 1978 roku do 1982 roku. Obliczony w oparciu powyższe wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 68,07%. Do obliczenia kapitału początkowego organ rentowy przyjął przebyte przez ubezpieczoną przed dniem 1 stycznia 1999 roku okresy składkowe w wymiarze 20 lat, 4 miesiące i 2 dni oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 4 lat, 7 miesięcy i 19 dni. Decyzją z dnia 17 października 2018 roku organ rentowy, działając na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej przyznał ubezpieczonej emeryturę od dnia (...), tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Wysokość emerytury obliczona została na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej na kwotę 492,90 zł. Emerytura nie została podwyższona do kwoty najniższej emerytury z uwagi na nieudowodnienie okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 20 lat.

Sąd Okręgowy ustalił, iż ubezpieczona była zatrudniona w Zakładach (...) S.A. w pełnym wymiarze czasu pracy od dnia 23 lutego 1978 roku do dnia 15 lipca 1990 roku, przy czym dnia 2 marca 1981 roku, od dnia 16 marca 1981 roku do dnia 17 marca 1981 roku, dnia 31 marca 1981 roku oraz od dnia 15 czerwca 1981 roku do dnia 31 grudnia 1981 roku korzystała z urlopu bezpłatnego. W okresie zatrudnienia w powyższym zakładzie ubezpieczona przebywała na urlopie wychowawczym na troje dzieci w okresie od dnia 22 września 1982 roku do dnia 22 września 1985 roku oraz od dnia 7 stycznia 1986 roku do dnia 15 lipca 1990 roku. Jednocześnie za niesporne uznał, iż Z. G. w okresie od dnia 16 września 1974 roku do dnia 22 lutego 1978 roku oraz od dnia 4 marca 1980 roku do dnia 15 grudnia 2014 roku podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników i za okresy te opłaciła składki na wskazane ubezpieczenie. Sąd pierwszej instancji wskazał, iż wysokość kapitału początkowego ubezpieczonej ustalona przy uwzględnieniu okresów urlopu wychowawczego od dnia 22 września 1982 roku do dnia 2 września 1985 roku, od dnia 7 stycznia 1986 roku do dnia 15 lipca 1986 roku oraz od dnia 22 października 1986 roku do dnia 29 kwietnia 1989 roku wynosi 56 766,49 zł, a wysokość emerytury ubezpieczonej ustalona na dzień (...) przy uwzględnieniu tak obliczonego kapitału początkowego wynosi 860,56 zł brutto miesięcznie, zaś po waloryzacji od dnia 1 marca 2019 roku – 885,17 zł brutto miesięcznie.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, iż okoliczności faktyczne sprawy nie są sporne i wynikały z niebudzących wątpliwości dowodów z dokumentów.

Dokonując oceny prawnej przywołał treść art. 7 pkt 5 ustawy emerytalnej określającej, iż okresem nieskładkowym jest okres sprawowania opieki na dzieckiem w określonych prawem granicach. Jednocześnie podkreślił, iż brak jest przepisów, które wykluczałyby zaliczenie okresy urlopu macierzyńskiego i urlopu wychowawczego do stażu ubezpieczeniowego z uwagi na jednoczesne podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników. Zaliczenie spornych okresów urlopu wychowawczego pozwoliło na zweryfikowanie wysokości kapitału początkowego ubezpieczonej na dzień 1 stycznia 1999 roku oraz w konsekwencji - wysokości emerytury. Wysokość kapitału początkowego ubezpieczonej na dzień 1 stycznia 1999 roku wynosi kwotę 56 766,49 zł, a wysokość emerytury – wg stanu na datę jej przyznania, tj. (...) na kwotę 860,56 zł brutto miesięcznie, a po waloryzacji od dnia 1 marca 2019 roku – 885,17 zł brutto miesięcznie.

Z tego też względu Sąd pierwszej instancji i na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone decyzje i orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł organ rentowy, skarżąc wyrok w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie tj.: art. 233 § 1 k.p.c. poprzez ustalenie, iż w tym samym okresie ubezpieczona przebywała na urlopie wychowawczym oraz pracowała w gospodarstwie rolnym;
2. naruszenie przepisów prawa materialnego tj.: art. 7 pkt 5 w zw. z art. 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 11 ustawy emerytalnej poprzez ich błędne zastosowanie i ustalenie ubezpieczonej wysokości kapitału początkowego i wysokości emerytury po zaliczeniu do wymiaru okresów nieskładkowych okresów urlopów wychowawczych pokrywających się okresami podlegania przez ubezpieczoną ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Wskazując na powyższe, wniósł o zmianę orzeczenia i oddalenie odwołań.

W uzasadnieniu swego stanowiska podniósł, iż błędne jest stanowisko Sądu Okręgowego, iż wnioskodawczyni w tym samym czasie mogła pracować w gospodarstwie rolnym i opiekować się dziećmi. Zdaniem apelującego jeżeli ubezpieczonej został zaliczony powyższy okres jako okres pracy w gospodarstwie rolnym (okres ubezpieczenia rolników) przez KRUS (w decyzji emerytalnej), to z drugiego tytułu (opieka nad dziećmi) ten sam okres nie może zostać zaliczony bowiem stoi temu na przeszkodzie art. 11 ustawy emerytalnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jako bezzasadna podlega oddaleniu. Żadne z podniesionych zarzutów nie zasługują na podzielenie. Ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego są prawidłowe za wyjątkiem wskazanego stażu ubezpieczeniowego wnioskodawczyni przyjętego do kapitału początkowego (Sąd wskazał w uzasadnieniu przebyte okresy składkowe w wymiarze 20 lat, 4 miesiące i 2 dni oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 4 lat, 7 miesięcy i 19 dni), co było wynikiem zapewne oczywistej omyłki pisarskiej. Wysokość kapitału początkowego Sąd Okręgowy przyjął w oparciu o staż 4 lata 7 miesięcy i 19 dni okresów składkowych, zatem znajdujący oparcie w dowodach zgromadzonych i niekwestionowanych w sprawie. Sąd Apelacyjny podziela rozważania prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, jeżeli uzasadnienie orzeczenia pierwszoinstancyjnego, sporządzonego zgodnie z wymaganiami art. 328 § 2 k.p.c., spotyka się z pełną akceptacją sądu drugiej instancji to wystarczy, że da on temu wyraz w treści uzasadnienia swego orzeczenia, bez powtarzania szczegółowych ustaleń faktycznych i wnioskowań prawniczych zawartych w motywach zaskarżonego orzeczenia.

Odnosząc się do podniesionych w apelacji zarzutów obraży prawa procesowego, wskazać należy, że istotne okoliczności dla rozstrzygnięcia tj. przebywania przez wnioskodawczynię na urloпах wychowawczych na troje dzieci w czasie zatrudnienia w Zakładach (...) S.A., jak i fakt opłacania przez wnioskodawczynię składek na obowiązkowe ubezpieczenie rolnicze w tym samym czasie nie były sporne. Powyższe wynikały wprost z dowodów zgromadzonych przed ZUS, nie wymagały jako niekwestionowane przez strony dowodzenia w toku procesu. Zatem zarzut naruszenia swobodnej oceny materiału dowodowego kreowany normą art. 233 k.p.c. uznać należy za chybiony i bezpodstawny.

Istota sprawy, co słusznie wskazał Sąd pierwszej instancji, skupiała się na problematyce możliwości uwzględnienia do wysokości świadczenia (wysokości kapitału początkowego) okresu przebywania przez Z. G. na urloпах wychowawczych na troje dzieci urodzonych w dniach:(...),(...) i (...), zbiegających się w czasie z okresem opłacenia składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne.

Prawidłowe są poglądy prawne Sądu Okręgowego, iż przepisy ustawy emerytalnej nie wyłączają takiej możliwości. Powołany przez apelanta art.11 ustawy emerytalnej nie ma zastosowania do stanu faktycznego sprawy bowiem reguluje problematykę jaka w sprawie nie występuje. W czasie nie zbiegają się okresy składkowe, nieskładkowe i uzupełniające.

Rozważania prawne winny koncentrować się na analizie wzajemnej relacji dwóch odrębnych systemów ubezpieczeniowych przez pryzmat występującego w okresie od dnia 1 lipca 1977 roku do dnia 31 grudnia 1988 roku system podwójnego obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom - rolniczemu i pracowniczemu.

W stanie prawnym obowiązującym do dnia 31 grudnia 1988 roku istniał obowiązek ubezpieczenia zarówno z tytułu podlegania ubezpieczeniu pracowniczemu, jak i z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego. W świetle art. 75 ust. 1 pkt 1 ustawa z dnia 27 października 1977 roku o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz.U. Nr 32, poz. 140) rolnikiem była osoba, która była właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego o powierzchni powyżej 0,5 ha gruntów rolnych i leśnych, która nie była objęta ubezpieczeniem społecznym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin. Jeżeli zatem ktoś był rolnikiem w rozumieniu art. 75 ust. 1 ustawy to podlegał ubezpieczeniu rolniczemu niezależnie od tego czy miał także pracowniczy tytuł do ubezpieczenia czy nie. Artykuł 69 ustawy nakładał na takiego rolnika obowiązek opłacania składek na fundusz emerytalny rolników, począwszy od dnia 1 lipca 1977 roku. Obowiązek podlegania podwójnemu ubezpieczeniu przez rolnika, który był jednocześnie pracownikiem zachowała także następna ustawa z dnia 14 grudnia 1982 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin do końca roku 1988 roku. Z dniem 1 stycznia 1989 roku w ustawie tej w art. 3 ust. 2 pkt 1 obowiązek podwójnego ubezpieczenia wyłączono w stosunku do rolników będących pracownikami zatrudnionymi w wymiarze czasu pracy nie niższym, niż połowa wymiaru obowiązującego w danym zawodzie albo objętych innymi przepisami o ubezpieczeniu społecznym lub o zaopatrzeniu emerytalnym. Powyższe przypomnienie regulacji dotyczących zbiegu ubezpieczenia pracowniczego z rolniczym w miarodajnym dla rozstrzygnięcia sprawy okresie prowadzi do wniosku, iż co do zasady stan prawny w tym okresie nie tylko pozwalał, ale nakazywał podleganie obu ubezpieczeniom przez pracownika, który jednocześnie spełniał przesłanki podlegania ubezpieczeniu rolniczemu.

Uznając zatem za dopuszczalne w świetle ówczesnego stanu prawnego podleganie przez wnioskodawczynię obu ubezpieczeniom należało konsekwentnie także uznać, iż okres spornego urlopu wychowawczego, zgodnie z art. 7 pkt 5a w zw. z art. 174 ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalnej stanowi okres nieskładkowy uwzględniany do wysokości kapitału początkowego i wysokości świadczenia emerytalnego ustalanego w trybie art. 26 ustawy emerytalnej. Nie ulega przecież żadnej wątpliwości, iż urlopy wychowawcze - wykorzystane przed dniem 1 stycznia 1999 roku są, od dnia 28 stycznia 1972 roku, okresem podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozostawania w stosunku pracy.

Podniesiona argumentacja przez apelanta jest bezzasadna, co tym bardziej jaskrawo uwidacznia się jeśli zważyć, iż ZUS zaliczył wnioskodawczyni okresy urlopów macierzyńskich od dnia(...) do dnia 22 sierpnia 1982 roku, od dnia (...) do dnia 6 stycznia 1986 roku i od dnia(...) do dnia 21 października 1986 roku, tj. przypadające także w tym samym czasie opłacenia składek na obowiązkowe ubezpieczenie rolnicze, a który to okres został w uwzględniony przez KRUS do stażu ubezpieczeniowego do ustalenia prawa do emerytury rolniczej.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Iwona Jawor-Piszc Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska Elżbieta Gawda